

Inhoud

1	INLEIDING.....	3	4	WAARDESTELLING.....	17
1.1	ALGEMENE GEGEVENS.....	3	4.1	INLEIDING	17
1.2	PLAN VAN ONDERZOEK.....	4	4.2	INTERNE WAARDESTELLING	18
1.3	SAMENVATTING	4	4.2.1	<i>Exterieur</i>	18
1.4	LEESWIJZER	5	4.2.2	<i>Constructie</i>	19
2	BOUWGESCHIEDENIS	6	4.2.3	<i>Interieur</i>	19
2.1	STEDENBOUWKUNDIGE ONTSTAANSGESCHIEDENIS	6	4.2.4	ALGEHELE WAARDESTELLING	21
2.2	BOUWGESCHIEDENIS.....	6	COLOFON.....		24
3	BOUWHISTORISCHE BESCHRIJVING	8	<i>Opdrachtgever</i>		24
3.1	CONTEXT/SITUERING	8	<i>Product</i>		24
3.2	BOUWMASSA/STRUCTUUR.....	8	<i>Opdrachtnemer</i>		24
3.3	CONSTRUCTIE	9	VERANTWOORDING.....		25
3.4	EXTERIEUR	10	BIJLAGEN		26
3.5	INTERIEUR	13			

1 Inleiding

1.1 Algemene gegevens

Adres:	Baronielaan 24 4818 RA Breda
Gemeente:	Breda
Kad. gemeente:	Breda
Kad. sectie/nr.:	D 11174
Monument:	Rijksmonument nummer 519135, sinds 10 mei 2002
Complex:	Rijksmonument nummer 519133, H.Hart van Jezus kerk complex 1: kerk (519133) 2: pastorie (519135) 3: klooster (526117) Het complex ligt in het van rijkswege beschermde stadsgezicht van Breda (uitbreiding) met nummer 207
Functie:	Kerk
Bouwperiode:	1901
Stijl:	Pastorie in neogotische stijl
Architect:	P.J. van Genk

1.2 Plan van onderzoek

De H.Hart van Jezus kerk is in 1985 buiten gebruik gesteld. Binnen enkele jaren werd het complex gekraakt. Diverse personen en groepen hebben zich sindsdien voor instandhouding en herbestemming ingezet. In 1995 werd een monumentenstatus afgewezen en in 2000 werd een sloopvergunning afgegeven. Echter in 2002 werd aan het complex (kerk, pastorie en klooster) de status van rijksmonument toegekend. Sindsdien zijn er meerdere plannen voor herbestemming gemaakt terwijl de bouwtechnische toestand verslechterde. In 2009 werd de toren gerestaureerd en in 2014 is er toestemming gegeven voor verdere restauratie en herbestemming. Voordat hier nieuwe fases in kunnen worden uitgevoerd dienen de cultuurhistorische waarden van de pastorie door een bouwhistorisch onderzoek in kaart te worden gebracht. Aan de hand hiervan kunnen de plannen verder worden ingevuld. Het bezoek aan en de opname van het pand vond plaats op 13 augustus 2019. Er werd hierbij geen destructief onderzoek in de vorm van het verwijderen van afwerklagen of het maken van kijkgaten uitgevoerd.

1.3 Samenvatting

De H.Hart van Jezus pastorie is gesitueerd aan de westelijke zijde in een flauwe bocht van de Baronielaan. De Baronielaan is aan het einde van de 19de aangelegd. De laan ligt buiten de gesloopte vestingwerken. De in 1897 opgerichte Bredase bouwgrond-Maatschappij had een groot deel van de kavels ter plaatse van de Baronielaan in haar bezit gekregen. In 1905 werd de naam Boulevard Breda-Mastenbosch gewijzigd in de Baronielaan.

In 1898 werden de eerste kavels bebouwd en in de jaren erna ontwikkelde de gemeente enkele straten in de omgeving. Hierdoor groeide de behoefte aan een parochiekerk. P.J. van Genk ontwierp een driebeukig schip van vijf traveeën met aan de zijde van de straat een toren en doopkapel, in 1901 werd de kerk ingewijd. Bouwpastoor was P.C. Fransen. Aan de zuidzijde werd gelijktijdig de pastorie gebouwd, net als de school en het klooster.

Met de verdere groei van de wijk werd de parochiekerk vergroot. J. Stuyt en J.A. van Dongen ontwierpen een dwarsschip en koor met zijkappellen dat tussen 1929 en 1931 werd gebouwd. Bouwpastoor was A.F.M. Bouwmans. Aan de pastorie werd een kleine dakkapel toegevoegd en tweede verdieping ingedeeld met vier kamers. De verbinding met de kerk en de ruimte tussen het trappenhuis en het portaal werden opnieuw ingedeeld en de keuken van een nieuw stucplafond op steengaas voorzien.

Na de Tweede Wereldoorlog werd de keuken gewijzigd en zijn er enkele kleine aanpassingen uitgevoerd.

In 1985 werd de kerk aan de eredienst onttrokken en kwam de pastorie leeg te staan. Op het moment zijn er enkele noodreparaties uitgevoerd en enkele elementen die na 1985 zijn aangebracht verwijderd.

De pastorie van de H.Hart van Jezuskerk is ondanks alle schades en vernielingen gaaf overgeleverd. Het is een wezenlijk onderdeel van de Baronielaan en daarmee van het beschermde stadsgezicht waar het gebouw in ligt. De pastorie is ook een belangrijk onderdeel van het kerkcomplex (van kerk, pastorie en klooster) en heeft zo hoge ensemblewaarden.

Het exterieur is door Van Genk zorgvuldig vormgegeven en sluit aan bij de kerk ernaast. De forse verdiepingshoogte en de geleding van de gevel met kalkstenen banden geven de pastorie statuur. Deze indruk werd van belang geacht omdat het bij het zichtbare deel van de rechter zijgevel is doorgezet. De met drie- en vierpassen versierde boogvelden leggen verband met de neogotiek en de kerk ernaast. De indeling van exterieur en interieur hangt geheel samen en is zoals oorspronkelijk ontworpen.

[illegible]

1.4 Leeswijzer

5

Afbeelding 2. Opname van Google earth van de zuidzijde van het centrum van Breda. Aan de bovenzijde de middeleeuwse binnenstad met de aan het einde van de eind 19de eeuw aangelegde singel. De Baronielaan ligt ten oosten van de Mark en de oranje tennisvelden. De H.Hart van Jezus kerk ligt in het noordelijke deel van de laan.

2 Bouwgeschiedenis

2.1 Stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis

Breda ontwikkelde zich in de 11de eeuw rond de samenloop van de rivieren de Mark en de Aa aan een belangrijke handelsroute tussen Vlaanderen en Holland. In 1252 kreeg de nederzetting stadsrechten. In 1332 werd onder Jan van Polanen begonnen met de bouw van een stenen stadsmuur. De stad had een ovale vorm met drie stadspoorten. Aan de noordzijde van de stad lag het kasteel van de heer van Breda. Vanaf 1403 was dit de graaf van Nassau.

Graaf Hendrik liet Breda in de eerste helft van de 16de eeuw aanzienlijk uitbreiden. Naast de bebouwing, waaronder het kasteel, werden de wallen naar Italiaans voorbeeld gemoderniseerd.

Tijdens de Tachtigjarige oorlog verwisselde Breda zesmaal van bezetting. Na de vrede van Munster werd Breda een belangrijke vestingstad. De vestingwerken werden daarom in 1682 en 1702 gemoderniseerd. In de 19de eeuw zat de stad opgesloten in deze vestingwerken. In 1851 was er toestemming gekregen voor de aanleg van de spoorlijn Breda-Eindhoven in het schootsveld van de vesting. In 1868 werd de vestingstatus opgeheven.

De Arnhemse architect F.W. van Gendt ontwierp voor onder meer Breda een stedenbouwkundig plan dat invulling gaf aan de gronden van de vestingwerken met nieuwe straten, bebouwing en een singel. In de decennia hierna groeide Breda fors, net als in de 20^e eeuw. De stad werd een belangrijk knooppunt van infrastructuur, met name voor spoor- en rijkswegen naar het zuiden. Het kasteel van Breda is in gebruik gebleven bij de Koninklijke Militaire Academie waardoor het militaire leven ondanks het verlies van de vestingstatus een grote rol is blijven spelen.

2.2 Bouwgeschiedenis

De H.Hart van Jezus pastorie is gesitueerd aan de westelijke zijde in een flauwe bocht van de Baronielaan. De Baronielaan is aan het einde van de 19de eeuw aangelegd en was een vervolg op het stedenbouwkundige plan van Van Gendt. De laan ligt buiten de gesloopte vestingwerken. De in 1897 opgerichte Bredase bouwgrond-Maatschappij had een groot deel van de kavels ter plaatse van de Baronielaan in haar bezit gekregen. Zij lieten als ontsluiting van hun kavels de 'Boulevard' aanleggen. De weg sloot aan begin en einde op de nieuwe straten aan, verder werden alleen de eigen kavels ontsloten. Aan de te bouwen huizen werden welstandseisen

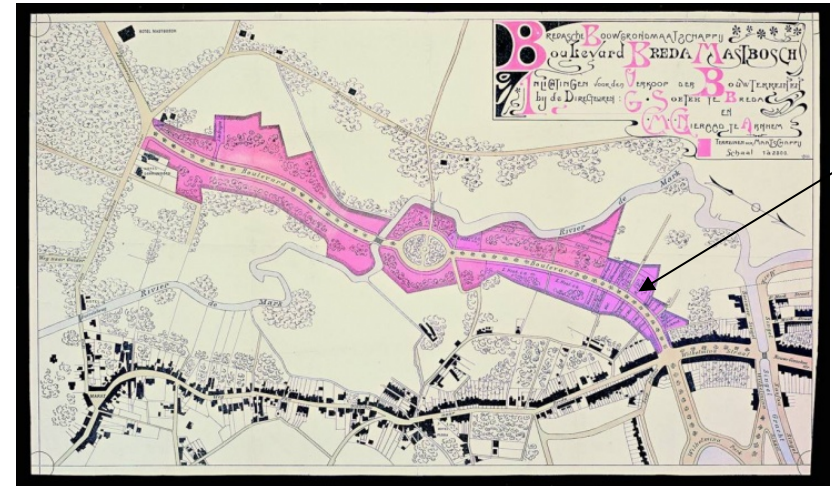
gesteld en de Boulevard kreeg een breed straatprofiel zoals andere wegen in het plan van Van Gendt. In 1905 werd de naam Boulevard Breda-Mastenbosch gewijzigd in de Baronielaan.

In 1898 werden de eerste kavels bebouwd en in de jaren erna ontwikkelde de gemeente enkele straten in de omgeving. Hierdoor groeide de behoefte aan een parochiekerk. P.J. van Genk ontwierp een driebeukig schip van vijf traveeën met aan de zijde van de straat een toren en doopkapel, in 1901 werd de kerk ingewijd. Bouwpastor was P.C. Fransen. Aan de zuidzijde werd gelijktijdig de pastorie gebouwd, net als de school en het klooster.

Plannen voor een elektrische tram over de Boulevard werden niet gerealiseerd, wel ging er vanaf 1901 een paardentram rijden. In 1908 verkocht de bouwgrondmaatschappij de Baronielaan aan de gemeente Breda, in 1927 volgde het gehele gebied. Met de verdere groei van de wijk werd de parochiekerk vergroot. J. Stuyt en J.A. van Dongen ontwierpen een dwarsschip en koor met zijkappellen dat tussen 1929 en 1931 werd gebouwd. Bouwpastoor was A.F.M. Bouwmans. Aan de pastorie werd een kleine dakkapel toegevoegd en de tweede verdieping werd met vier kamers ingericht. De pastorie werd met de bouw van dwarsschip en koor blijkaar intensiever gebruikt. De verbinding met de kerk en de ruimte tussen het trapenhuis en het portaal werden opnieuw ingedeeld en de keuken van een nieuw stucplafond op steengaas voorzien.

Na de Tweede Wereldoorlog werd de keuken gewijzigd en zijn er enkele kleine aanpassingen uitgevoerd.

In 1985 werd de kerk aan de eredienst onttrokken en kwam de pastorie leeg te staan. Al snel werd het gebouw gekraakt en kwam er verzet tegen plannen voor sloop. In 1995 werd een monumentenstatus afgewezen en in 2000 werd een sloopvergunning afgegeven. Echter in 2002 werd aan het complex (kerk, pastorie en klooster) de status van rijksmonument toegekend. Sindsdien zijn meerdere plannen voor herbestemming gemaakt terwijl de bouwtechnische toestand verslechterde. In 2009 werd de toren gerestaureerd en in 2014 is er toestemming gegeven voor verdere restauratie en herbestemming. Op het moment zijn er enkele noodreparaties uitgevoerd en enkele elementen die na 1985 zijn aangebracht verwijderd.

Afbeelding 3. De roze gekleurde percelen betreffen de gronden die de Bredasche Bouwgrond-Maatschappij in bezit had. Middendoor loopt de Boulevard, later de Baronielaan. De binnenstad van Breda ligt rechtsonder, de H. Hart van Jezus kerk ligt aan de bovenzijde net na de flauwe bocht.

Afbeelding 4. De voorgevel en rechter zijgevel van de pastorie. In het portaal met de gedrukte spitsboog ligt de entree.

3 Bouwhistorische beschrijving

3.1 Context/situering

De pastorie is gesitueerd op een groot perceel aan de westelijke zijde van de Baronielaan waarop ook het klooster en de kerk zijn gesitueerd. Het perceel loopt niet meer, zoals oorspronkelijk, door tot aan de Mark. Achter de kerk is een middelbare school gevestigd. Op het moment wordt een groot deel van het terrein gebruikt voor nieuwbouw en als bouwplaats. Van een tuinrichting is geen sprake meer. Aan de zuidzijde van het perceel loopt het Van Almondepad dat voor doorgaand gemotoriseerd verkeer is afgesloten. Langs het pad staat een heel klein deel van een gemetselde tuinmuur. Aan de oostzijde ligt de Baronielaan.

De pastorie ligt niet direct aan de Baronielaan. De ruimte voor de pastorie is vanwege de bouwactiviteiten en de langdurige leegstand zonder specifieke inrichting. Eventuele afscheidende hekwerken zijn niet meer aanwezig. De linker zijgevel staat strak langs het Van Almondepad.

Het perceel ligt in een bocht van de Baronielaan waardoor de kerk en pastorie van grote afstand af zichtbaar zijn, iets dat versterkt wordt door de hoge toren(spits). De kerk en pastorie vormen zo een zeer markant onderdeel van de Baronielaan.

3.2 Bouwmassa/structuur

De pastorie is een blokvormige gebouw van twee bouwlagen hoog met een licht hellend dak tussen rondgaande schilden. De oorspronkelijke dakbedekking van leien in Maasdekking is niet meer aanwezig, er zijn tijdelijke voorzieningen getroffen om het dak waterdicht te houden.

De entree ligt in de rechter zijgevel in een portaal dat voor de verbindingsgang met de kerk is geplaatst. Hoewel de voordeur niet aan de zijde van de Baronielaan is aangebracht is de gevel aan deze zijde duidelijk als voorgevel geornamenteerd. Zowel de voor- als de achtergevel is vijf vensterassen breed. Van rechts gezien vormen de tweede en derde vensteras een risaliet met een tuitgevel. Het linkerdeel van de voorgevel valt dieper achter de risaliet dan het rechterdeel. De beide zijgevels zijn grotendeels blind.

De gevels zijn opgetrokken met bakstenen in een kruisverband. Aan de onderzijde is er een hardstenen plint, hierboven zijn twee kalkstenen banden en twee kalkstenen cordonlijst opgenomen. In de achtergevel en de rechterzijgevel zijn deze ornamenten achterwege gelaten en is er een grovere baksteen toegepast. De pastorie is voor het grootste deel onderkelderd.

3.3 Constructie

Omdat de kelder gevuld was met een laag water is deze slechts voor zover zichtbaar vanaf de trap waargenomen. De kelder ligt grofweg onder de vier linker versterassen. De wanden zijn gemetseld en de vloer is betegeld met plavuizen. Het plafond bestaat uit gemetselde troggewelven tussen stalen liggers. Aan de voet van de wanden is versnijdend metselwerk zichtbaar. Samen met de bouwtekeningen geeft dit aan dat het pand een gemetselde fundering heeft die versnijdt. Gezien de bodemgesteldheid naast de Marke zal de fundatie op houten palen rusten. De rechter vensteras die niet is onderkelderd heeft eveneens een gemetselde fundering die zich versnijdt. In lijn met de vensters zijn er aan de voorzijde vier gemetselde koekoeken. In linker zijgevel zijn twee kelderlichten met diefijzers geplaatst. Deze verzorgen de daglichttoetreding en ventilatie. Aan de achterzijde is bij de keuken een gelijke koekoek aanwezig.

Het opgaande werk bestaat uit metselwerk in kruisverband. De linkerzijgevel, de achtergevel en het achterste deel van de rechter zijgevel zijn in een grover baksteen uitgevoerd, deze geveldelen zijn vanaf de Baronielaan (vrijwel) niet zichtbaar. In de voor- en rechter zijgevel zijn twee cordonlijsten en twee banden van kalksteen opgenomen. De gevel sluit met een derde cordonlijst met metselwerk erboven. Hierin zijn onder de gootklossen kalkstenen diamantkoppen geplaatst. Op de klossen ligt een geprofileerde bakgoot.

Bij de voorgevel is aan de binnenzijde een spouwmuur geplaatst zodat de vouwblinden in de gevel wegvallen. De dragende binnenmuren zijn steens uitgevoerd. De gevelopeningen staan op de cordonlijsten en sluiten met halfronde bogen van koppen met vijf klakstenen blokken erin. Onder de boog staat boven de vensters een kalkstenen boogveld in laagrelief met een dubbele driepas aan de onderzijde en een vierpas aan de bovenzijde

De vloer van de begane grond in de hal en de achterliggende gang bestaat uit hardstenen tegels met een wit marmeren omlijsting die in de mortel liggen. Dit is de oorspronkelijk afwerking. De overige vloeren zijn van hout en lijken op een balklaag te liggen die op de troggewelven van de kelder is aangebracht. In de rechter voorkamer is de oorspronkelijke afwerking van eiken parket aanwezig. Deze is fors aangetast door vocht. In de andere ruimtes is de werkvloer van delen aanwezig.

Afbeelding 5. De kapconstructie in de linker achterhoek. De dekbalken worden ondersteund door een stijl met korbeel die op de dubbele trekbalke staat.

Afbeelding 6. De achtergevel van de pastorie. De indeling is geheel oorspronkelijk. De ornamentering is veel eenvoudiger dan bij de voorgevel.

De twee verdiepingsvloeren bestaan uit enkelvoudige balklagen die parallel aan de voorgevel liggen. Hierop zijn delen aangebracht. Het betreft de oorspronkelijk afwerking. In de zijgevels zijn geen muurankers zichtbaar.

De kapconstructie is van hout en draagt zowel op de muurplaat die op de gevels ligt als op (een slof die op) de balklaag van de tweede verdieping. De kap is vrijwel geheel oorspronkelijk. De onderdelen van de spanten zijn met geslagen merken gemerkt. Op de zijgevels staan drie spanten en van de voor- naar de achtergevel vier stuks, alle met een gelijke opbouw. Het gaat om een kreupel spantbeen dat een dekbalk draagt. Op de hoogte van de zolder, halverwege het spantbeen, is er een dubbele trekbal tussen de spantbenen geplaatst. Direct onder de ontmoeting van de dekbalk en het spantbeen is er een stijl tussen de dubbele trekbal en de dekbalk geplaatst met een korbeel. De blokkeels en trekballen zijn met bouten en moeren vastgezet. Alle verbindingen van spantbeen, korbeel en dekbalk zijn met pen-en-gat verbindingen uitgevoerd. De spanten van voor- en zijgevel kruisen elkaar haaks. De dek- en trekballen liggen direct boven elkaar en zijn ingelaten en met een bout en moer gekoppeld.

Op de dekbalken is een licht hellend schild geplaatst met gordingen en hoekkepers die naar het midden toe oplopen. In het midden koppelt een makelaar de kepers. Op de spantbenen liggen twee gordingen op klossen. De steekkap van de risaliet heeft geen apart spant; de gordingen liggen de topgevel op. Op de gordingen is staand beschot aangebracht.

Aan de kapconstructie zijn vier rookkanalen verbonden met balkhout en smeedijzeren ankers.

3.4 Exterieur

Alle gevels zijn uitgevoerd in metselwerk in kruisverband, de buitengevel is steens dik. Als mortel is er kalk gebruikt, de voegen zijn met een snijvoeg afgewerkt. De bruinrode bakstenen van de voorgevel meten 22 bij 10,5 bij 5,5 centimeter, de tienlagenmaat is 61,5 centimeter. De minder zichtbare geveldelen zijn uitgevoerd in een orangerode baksteen van 17,5 bij 8 bij 4,5 centimeter met een tienlagenmaat van 47 centimeter.

De gevels hebben een plint van hardstenen platen die tegen vuil metselwerk staan. Na een strook metselwerk is er een rondgaande klakstenen cordonlijst aangebracht waarop de vensters staan. Ter hoogte van de wisseldorpel van de schuiframen en de boogtrommel zijn in de voorgevel kalkstenen banden opgenomen. De verdieping is op gelijke wijze vormgegeven. Hier is boven de vensters een derde cordonlijst aangebracht die een soort van kroonlijst vormt. In het metselwerk

hierboven zijn onder de gootklossen kalkstenen diamantkoppen aangebracht. In de eenvoudiger achter- en linkerzijgevel loopt alleen de derde cordonlijst als eenvoudige kalkstenen band door.

De hoeken van de middenrisaliet zijn een kop naar binnengezet. De risaliet heeft een tuitgevel met twee kalkstenen banden in het metselwerk. Het metselwerk wordt gesloten met kalkstenen blokken die aan de buitenzijde een doorlopende deklijst vormen. Naast een aanzetblok zijn er bij de banden blokken met een uitstekende schouder geplaatst. De top van de gevel bestaat uit een achtkantige makeelaar op een uitkragende voet. Op de kapiteelvormige bovenzijde staat een ronde steen.

In de voorgevel staan veertien vensters. Het betreft twee halve vensters in de linkerzijde van de risaliet, tien gelijke vensters op de begane grond en verdieping. Een kleiner venster in de topgevel van de risaliet en een rond venster daar direct boven. De gehele indeling van de gevel is oorspronkelijk. De vensters zijn allemaal afgeplaat, de onderramen zijn veelal vernield, de bovenlichten met glas-in-lood panelen zijn redelijk intact. De schuiframen zijn oorspronkelijk, de onderramen zijn met een middenstijl in tweeën verdeeld.

De linker zijgevel is vrijwel geheel gesloten. De indeling van de voorgevel is een halve meter de om de hoek gezet, daarna is het eenvoudiger metselwerk en ornamentering toegepast. In de achterste heft staan net boven de straat twee kelderlichten met diefijzers. Op de verdieping staan twee halfvensters. Aan de onderzijde is er een hardstenen vensterbank, aan de bovenzijde een strekse boog. De rechter zijgevel heeft tot achter het entreeportaal een gelijke opbouw als de voorgevel. In de gevel staan vier vensters en twee deuren. De vensters zijn gelijk aan die in de voorgevel, één staat er voor de entree, de andere twee op de verdieping er direct boven. Er achter staat een klein toiletraam. Achter het portaal staat op de begane grond een kozijn met paneeldeur dat de keuken met de ruimte tussen pastorie en kerk verbond. Deze, oorspronkelijke, ruimte is vanwege bouwvaligheid geheel verwijderd.

Het portaal heeft een vloer van hardstenen tegels, één is er vervangen door een gipsen exemplaar met handafdrukken er in. In het midden staat een forse gedrukte spitsboog. De boog bestaat uit geprofileerde kalkstenen blokken die op twee zuilen met basementen en neogotische kapitelen rust. Naast de spitsboog staan twee vierpassen. De gevel wordt gesloten met een bloklijst en kantelen van kalksteen.

Afbeelding 7. De rechterzijde van de voorgevel en het portaal voor de entree. Geheel rechts de doopkapel van de kerk. Links de risaliet.

Afbeelding 8. De centrale gang na het trappenhuis in de richting van de achtergevel. De gang is symmetrisch opgezet. Ondanks alle schades is vrijwel al het oorspronkelijke materiaal en de afwerking er van nog aanwezig.

De wanden van het portaal zijn in kruisverband gemetseld. In de gevel van de kerk is een keramische afbeelding van Maria met het kindje Jezus later in het metselwerk ingebracht. Tegenover de spitsboog staat een kozijn met paneeldeur naar de achterliggende ruimte. Deze is bij de wijzigingen in de jaren '30 van de 20^e eeuw aangebracht. Erboven een halfronde ruit, die een gelijk beeld geeft met de boogvelden boven de vensters in de voor- en zijgevel.

Aan de linkerkant is de entree van de pastorie. Deze bestaat uit een kozijn met een dubbele paneeldeur en een vast bovenlicht. Het kozijn heeft een hardstenen dorpel. De ruiten met smeedijzeren roosters ervoor zijn afgeplaat. De pui is net als de andere kozijnen oorspronkelijk. Het portaal heeft een gestuukt plafond met een rondgaande platte lijst.

De achtergevel heeft meer symmetrie dan de voorgevel. Er zijn eveneens vijf vensterassen, die niet geheel gelijk verdeeld zijn. De twee linker assen zijn breder dan de andere. Er zijn negen gevelopeningen die allen een hardstenen onderdorpel en een licht getoogde boog aan de bovenzijde hebben. In alle openingen staan de oorspronkelijke kozijnen, waarbij er aanzienlijke schade is aan ramen en deuren. Op de verdieping betreft het vijf gelijk schuiframen met T-vensters. Het middelste raam is zwaar verminkt omdat als vluchtweg is gebruikt en er hiervoor dubbele deuren in zijn geplaatst. Op de begane grond zijn in de twee linker ramen de schuivende onderramen door openslaande stolpramen vervangen.

In de drie rechtse assen staat aan de linkerkant de achterdeur en rechts ervan een pui met een dubbele deur die van uit de en-suite kamer toegang tot de tuin geeft. De achterdeur is gelijk aan de pui van de entree, de rechter deur is oorspronkelijk en heeft een laag paneel met een ruit erboven. De pui in de twee rechter heeft twee langs elkaar schuiven deuren, de oorspronkelijke deuren zijn in deze constructie herplaatst. Het bovenlicht is vervangen. Op het kozijn staan kantellaafknieer die er op wijzen dat de pui van de buitenzijde gesloten kon worden, mogelijk met persiennes als zonwering. Op de hoeken van de gevel lopen de pvc afvoeren van de goot, deze zijn ongetwijfeld oorspronkelijk in zink uitgevoerd.

De schilddaken waren oorspronkelijk gedekt met leien in Maasdekking. Deze zijn niet meer aanwezig. Op het oorspronkelijke beschot is bitumen en folie aangebracht om de kap wind- en waterdicht te houden. Op diverse plaatsen zijn er sporen van forse lekkage. Aan de voorzijde en de rechterzijde zijn twee dakkappen gesloopt, waarschijnlijk vanwege de lekkages. Een viertal dakramen zijn afgedekt.

Rechts van de risaliet is een oorspronkelijk gietijzeren dakraam aanwezig met aan de binnenzijde een schuivend luik dat het raam kan verduisteren.

3.5 Interieur

De forse schade aan het exterieur heeft ook tot aanzienlijke schade in het interieur geleid. Niettemin zijn er nog veel oorspronkelijke elementen aanwezig en is de indeling ook grotendeels oorspronkelijk.

De kelder is alleen vanaf de trap waargenomen omdat er een flinke laag water in stond. Op de vloer liggen gebakken plavuizen. De wanden zijn gepleisterd en door de krakers bont beschilderd. De trap is gemetseld met hardstenen platen als treden. De trap komt in de keuken uit waar een gehoute paneeldeur de toegang afsluit.

De begane grond heeft de vrijwel de gehele oorspronkelijke indeling behouden. Achter de entree ligt de vestibule met links een kamer en rechts een berging. Een oorspronkelijk pui leidt naar het trappenhuis met een ruime hal met een toilet. Een nieuw pui scheidt deze hal van de gang die rechts naar de achterdeur loopt. Direct links ligt de voorkamer in de risaliet, parallel aan de gang liggen twee kamers met een en-suite schuifwand. Rechts van de gang ligt de keuken. De bergkast en toilet zijn in de jaren '30 van de 20^e eeuw verplaatst. De oorspronkelijke situatie was dat men vanuit de vestibule naar rechts de gang in kon die naar de kerk en het toilet leidde.

In alle ruimtes zijn de oorspronkelijke paneeldeuren, kozijnen, plinten en lijstwerken nog aanwezig. Ook de vensters hebben de oorspronkelijke aftimmeringen. Alleen de deur voor de bergruimte is omgehangen om de hal in plaats van de ruimte in te draaien. De pui tussen de hal en het trappenhuis is oorspronkelijk inclusief de beglazing aan weerszijden van de deur en de drie bovenlichten. De houten trap heeft twee bordessen. De trap is van grenen, de leuning op balusters van eiken. Langs de buitenzijde is een geschilderde lambrisering aangebracht, deze lijkt niet oorspronkelijk.

Alle wanden zijn gepleisterd gezien de kooflijsten langs de plafonds is dit overal het oorspronkelijke werk. Alleen de kamer links van de hal is behangen. In de en-suite kamer en de voorkamer staan schouwen. De gemetselde schoorstenen zijn oorspronkelijk, de schouwen zijn in de tweede helft van de 20^e eeuw geplaatst. In de keuken is een forse schouw aanwezig die oorspronkelijk is.

Links van de voorkamer in de risaliet is een toegang tot de kleinen kamer ernaast. In deze ruimte staat een zeer grote kluis op een betonnen voet. Gezien de tegels die tegen de wanden zijn geplakt is de ruimte in de tweede helft van de 20^e eeuw opnieuw afgewerkt. Gezien de grootte van de kluis is deze reeds bij de bouw geplaatst. Het gewicht van de kluis heeft de gehele gevel en de binnenmuren ontzet.

Afbeelding 9. Het neorenaissance stucplafond in de achterste kamer van de en-suite kamers. Wanden, en-suitepartij, schoorsteen en plafond zijn allemaal oorspronkelijk en vormen een gaaf ensemble. Met name het plafond is zeer rijk uitgevoerd.

Afbeelding 10. De sjabloonschildering op de vloer van de linker achterkamer. In de rechterbovenhoek het niet geschilderde middendeel waar waarschijnlijk een tapijt lag. Rechts de oorspronkelijke paneeldeur.

In de voorkamer in de risaliet is in de tweede helft van de 20^e eeuw een eiken kast in een nis ingebouwd, oorspronkelijk had deze een andere inrichting. Alle vensters in de voorgevel zijn voorzien van vouwblinden die in de gevel wegvallen. De ensuite partij is geheel intact aanwezig.

Alle ruimtes hebben gestuukte plafonds die op riet zijn gezet. In de voorkamer in de risaliet is hier in de tweede helft van de 20^e eeuw een verlaagd plafond van gipsplaten onder aangebracht. In de keuken is er al eerder een gestuukt plafond op steengaas onder het oorspronkelijke plafond aangebracht. Per ruimte verschilt de afwerking van de plafonds. In de hal en de gangen zijn er koven met tandlijsten langs alle zijden geplaatst, in de hal renaissancistisch middenornament aangebracht. Beide kamers links van de hal hebben fraaie getrokken kooflijsten met rozetten in het midden. De berging en het toilet hebben vlakke plafonds met een stucplint. De voor kamer en de ensuite kamer hebben zeer rijke neorenaissance lijsten met fraaie middenornamenten. Deze zijn bovendien op kleur gebracht. De inrichting van de ruimtes vormt samen met de ramen en deuren een zeer rijk en gaaf geheel.

Op de verdieping zijn er enkele kleinen wijzigingen in de indeling uitgevoerd, maar ook hier is zowel de indeling als de materialisering grotendeels oorspronkelijk. Het betreft hier ook de kozijnen, paneeldeuren, plinten en lijstwerken.

De trap komt uit op een overloop waar de trap verder voert naar de zolder. Links is er een toilet, bergkast en een kamer met vaste kast. Rechts loopt de gang net als op de begane grond naar de achtergevel. Aan het einde is achter een moderne pui een badkamer ingericht, dit is allemaal niet oorspronkelijk. Rechts van de gang ligt een ruime kamer. Links van de overloop en de gang zijn er drie kamers met een gelijke opzet: naast de kamer is er een afgescheiden ruimte met kasten en wasruimte. Alle ruimtes hebben een schouw die net als beneden de oorspronkelijke schoorsteen heeft en een jongere mantel. Naast de schouwen zijn er inbouwkasten in nissen, deze zijn later gewijzigd,

De vloeren bestaan uit de delen op de balklaag. Twee van de drie grote kamers hebben een vloer met sjabloon beschildering rond een tapijt dat in het midden lag en niet meer aanwezig is. De schilderijen zijn nog gaaf. De wanden zijn overal gestuukt net als de plafonds die van eenvoudigere kooflijsten zijn voorzien. In de linker achterkamer zijn diverse figuren van gips tegen de wanden en plafonds aangebracht, waarschijnlijk toen het pand gekraakt was.

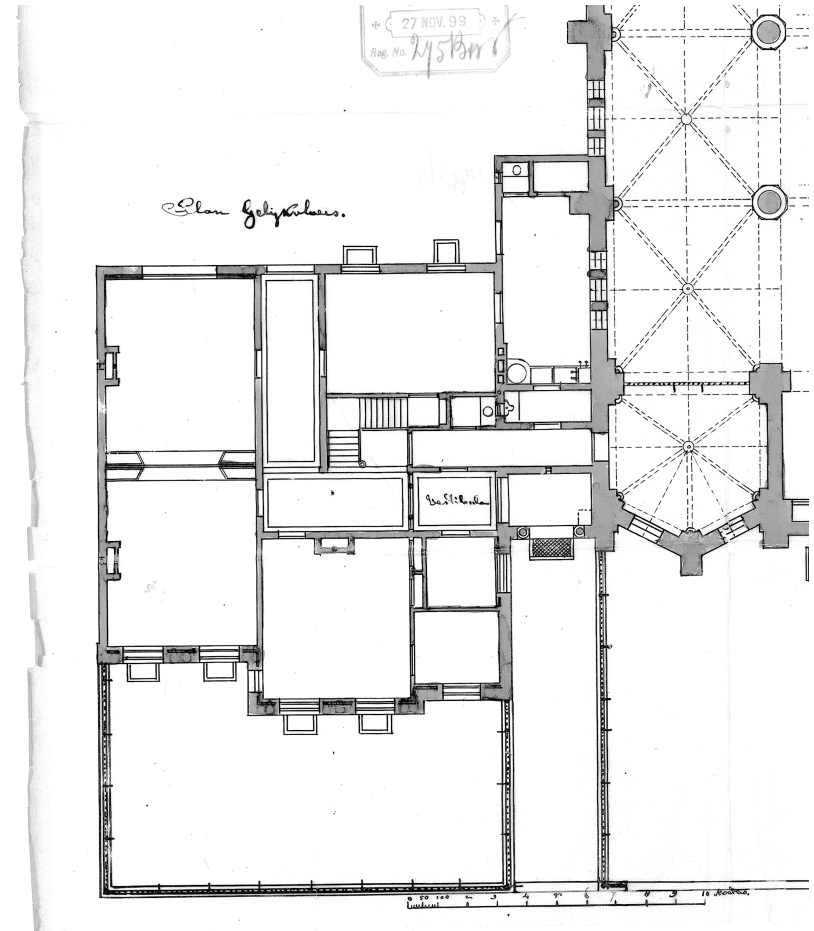
Het trappenhuis loopt door tot op de zolderverdieping. De trap heeft een gelijke vorm en afwerking als bij de andere verdiepingen. De zolder is waarschijnlijk in

1931 ingericht met vier kamers waarvan er één als keuken in gebruikt werd. Hier staat een keukenblokje van twee kastjes en een open middenkast met een granitoblad erop. De wanden zijn van stuc-op-riet. Alle deuren zijn gelijke paneeldeuren met drie staande panelen aan de onderzijde en drie liggende ruiten aan de bovenzijde. In de kamers zijn vaste kasten met gelijke paneeldeuren aanwezig. In de kasten is het oorspronkelijke behang nog aanwezig.

De achterzijde van de zolder is open, een trap leidt naar de vliering die gevormd wordt door de plafonds van de kamers. Tussen de kamers en het trappenhuis is in de tweede helft van de 20^e eeuw een wand geplaatst.

Afbeelding 11. De en-suite partij gezien naar de voorgevel. Aan de bovenzijde het beschilderde neorenaissance stucplafond.

Afbeelding 12. De plattegrond van pastorie bij de vergunning van 1899. De tuin is voorzien van een afscheiding die er niet meer is. Het achterste deel van de verbinding van de pastorie met de kerk is recent gesloopt. De indeling van de ruimtes tussen trappenhuis en kerk is eveneens gewijzigd. De verdere indeling is oorspronkelijk.

4 Waardestelling

4.1 Inleiding

De waardestelling van de pastorie aan de Baronielaan 24 is gebaseerd op de Richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek.¹ De waardestelling heeft als referentiebasis het gebouw zelf, het betreft een interne waardestelling. Dit is het geval omdat het pand reeds als rijksmonument is geregistreerd en er dus reeds een contextuele waardestelling heeft plaatsgevonden. Bovendien is er geen verder vergelijkend onderzoek naar soortgelijke panden uitgevoerd.

Als beschouwingsniveau wordt het gebouw gehanteerd. Voor specifieke waardevolle elementen wordt een fijner beschouwingsniveau gehanteerd.

Eerst wordt voor de onderdelen van de interne waardestelling de waardering beargumenteerd. Vervolgens wordt een algehele waardestelling voor het hele pand gegeven en worden de waarden tevens weergegeven in waarderingsplattegronden per bouwlaag.

In de plattegronden van elke bouwlaag zijn de overwegingen weergegeven in een waardestelling per ruimte. Hierbij wordt gebruik gemaakt van drie kleuren:

 blauw: hoge monumentwaarden; deze zijn van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.

 groen: positieve monumentwaarden; deze zijn van belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.

 geel: indifferente monumentwaarden; deze zijn relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.

De tekeningen zijn alleen toepasbaar in combinatie met de hieronder gegeven toelichting. Een kruis in een ruimte heeft betrekking op balklagen en plafonds, een cirkel heeft betrekking op de interieurafwerking.

Het pand Baronielaan 24 is sinds 10 mei 2002 geregistreerd als rijksmonument met nummer 519135. Het heeft hier de volgende waardering: *De pastorie is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorische waarden: het is van belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het bisdom Breda;*

het object heeft architectuurhistorische waarden: het is van belang in het oeuvre van de architect Van Genk; het object heeft ensemblewaarden: het heeft betekenis als onderdeel van een groter geheel, het kerkcomplex dat cultuurhistorisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van belang is vanwege de nauwe relatie met het te beschermen stadsgezicht rondom de Baronielaan, waar het in maat, schaal en detaillering op aansluit; gaafheid/herkenbaarheid: het object is van belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving waarvan het een middelpunt vormt.

De gehele monumentomschrijving is als bijlage bijgevoegd. De pastorie ligt tevens in het van rijkswege beschermde stadsgezicht van Breda (uitbreiding) met nummer 207.

¹ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Stichting Bouwhistorie Nederland, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Atelier Rijksbouwmeester, Rijksgebouwendienst,

Richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek. Lezen en analyseren van cultuurhistorisch erfgoed. (Den Haag, 2009)

4.2 Interne waardestelling

4.2.1 Exterieur

De pastorie van de H.Hart van Jezus kerk is een wezenlijk onderdeel van de Baronielaan. Het gebouw is minder groot dan de kerk en voegt zich natuurlijk naar de omliggende bebouwing. Tegelijk is direct duidelijk dat het een onderdeel is van het kerkcomplex. Hierbij springen de forse verdiepingshoogte en de vormgeving van de gevels in het oog. De pastorie vormt zo een zeer relevant onderdeel van het beschermde stadsgezicht.

De voorgevel is doordacht ontworpen en rijk vormgegeven. De architect was zich er van bewust dat ook de rechter zijgevel direct in het zicht lag en omdat de entree hier is geplaatst heeft het grootste deel van deze gevel een gelijke vormgeving als de voorgevel. De boogvelden boven de vensters leggen met de drie- en vierpassen direct het verband met de neogotiek en de kerk. De linker zijgevel en achtergevel zijn soberder vormgegeven.

De pastorie is in exterieur vrijwel geheel gaaf. De dakkapellen die zijn verwijderd zijn verbonden aan het gebruik en indeling van de zolder en dienen terug te worden geplaatst. De gevelindeling en kapvorm zijn oorspronkelijk en passen bij de statige uitstraling van het pand. De zeldzaamheid hiervan is aanzienlijk, de gaafheid hoog.

Afbeelding 17. De pastorie gezien vanuit het Van Almondepad. De zijgevel is zeer sober ingedeeld. De achtergevel is eenvoudiger vormgegeven dan de voorgevel en is symmetrisch ingedeeld.

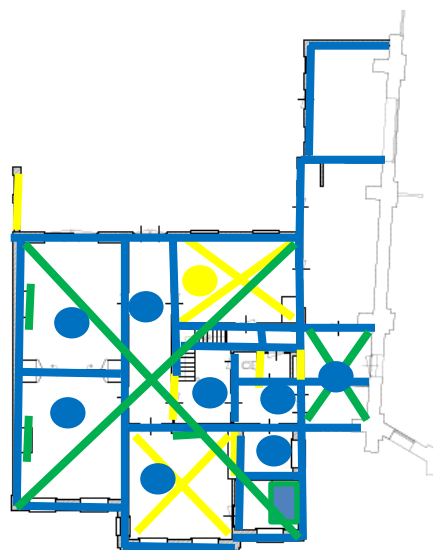
Afbeelding 18. De kapconstructie aan de rechterzijde van de achtergevel. De constructie is geheel oorspronkelijk en past goed bij de bouwperiode.

4.2.2 Constructie

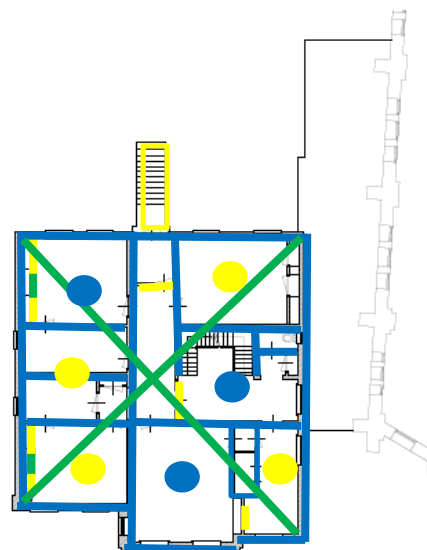
De constructies van het pand zijn geheel gaaf aanwezig. De kelders, dragende muren en kapconstructie zijn geheel intact. Ook de vloeren en de balklagen zijn intact gebleven. De toegepaste technieken en materialen passen bij de bouwperiode en zijn niet zeldzaam. Alleen de kapconstructie heeft een redelijke zeldzaamheid. De gevelindeling is bepalend voor de indeling van het interieur, beide elementen zijn vrijwel geheel oorspronkelijk aanwezig en geven een hogere waarde aan de constructies. Ook de samenhang van de verschillende onderdelen vergroot de gezamenlijke waarde.

4.2.3 Interieur

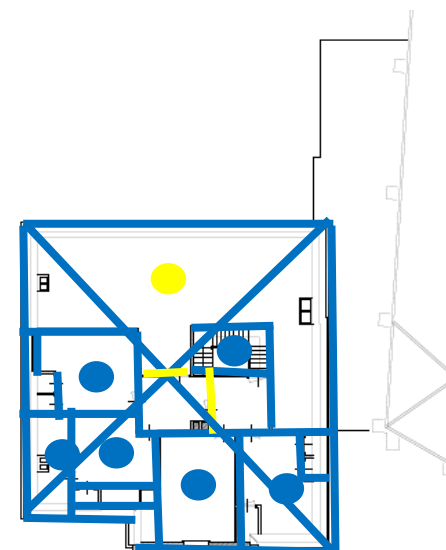
Ondanks de forse schade als gevolg van jarenlange leegstand en gebrek aan onderhoud zijn er een aantal karakteristieke interieurelementen bewaard gebleven. Allereerst betreft dit de samenhang tussen exterieur en interieur. Vensters en deuren zijn niet gewijzigd en de verdere indeling van de binnenzijde is alleen bij de verbinding met de kerk gewijzigd. De afwerkingen van de vloer zijn in de gangen intact, op de verdieping zijn de twee gesjabloneerde vloeren zeldzaam. De afwerking van de wanden is zoals oorspronkelijk, waarbij met name de voorgevel van belang is waarin de vouwblinden wegvallen. Alle kozijnen, ramen en deuren met bijbehorend lijstwerk zijn oorspronkelijke en behoorlijk gaaf overgeleverd. De en-suite par-tij op de begane grond is intact. Alleen de puien links van de trap zijn toegevoegd. De verlaagde plafonds in keuken en voorkamer hebben geen waarde. De achterliggende plafonds zijn aanwezig en sluiten aan bij de andere stucplafonds. Op een aantal plaatsen zijn deze door lekkage aangetast. Niettemin zijn alle oorspronkelijke plafonds aanwezig en zijn deze per ruimte vormgegeven. In de gangen zijn tandlijsten toegepast, in de en-suite en voorkamer zijn zeer rijk vormgegeven neo-rennaissance plafonds met lijsten en middenornamenten aangebracht die beschil-derd zijn. Het trappenhuis is geheel oorspronkelijk. De kluis in de linker voorkamer is een enigszins merkwaardig element. De functie ervan is onbekend en de massa heeft forse schade veroorzaakt.

Begane grond

Eerste verdieping

Zolder

Afbeelding 19. Waarderingsplattegronden van de pastorie van achtereenvolgens: begane grond, eerste verdieping en tweede verdieping. De kelder kon niet worden bezocht. De wanden hebben een hoge monumentwaarde (zie punt 5). De plattegronden zijn alleen in combinatie met de tekst van toepassing.

4.2.4 Algehele waardestelling

De pastorie van de H.Hart van Jezuskerk is ondanks alle schades en vernielingen gaaf overgeleverd. Het is een wezenlijk onderdeel van de Baronielaan en daarmee van het beschermde stadsgezicht waar het gebouw in ligt. De pastorie is ook een belangrijk onderdeel van het kerkcomplex (van kerk, pastorie en klooster) en heeft zo hoge ensemblewaarden.

Het exterieur is door Van Genk zorgvuldig vormgegeven en sluit aan bij de kerk ernaast. De forse verdiepingshoogte en de geleding van de gevel met kalkstenen banden geven de pastorie statuur. Deze indruk werd van belang geacht omdat het bij het zichtbare deel van de rechter zijgevel is doorgezet. De met drie- en vierpasen versierde boogvelden leggen verband met de neogotiek en de kerk ernaast en zijn zeldzaam. De indeling van exterieur en interieur hangt geheel samen en is zoals oorspronkelijk ontworpen.

In het interieur zijn de vloeren van de gangen intact en zijn er twee gesjabloneerde vloeren op de verdieping die zeldzaam zijn. De voorgevel is vormgegeven aan de hand van de wegvallende vouwblinden. De schoorstenen zijn intact, de schouwen zijn latere toevoegingen. De oorspronkelijke stucplafonds zijn overal aanwezig en laten de afwerkingskeuze per ruimte zien. De en-suite en voorkamer is zeer rijk afgewerkt met neorenaissance elementen. De gangen en hallen zijn voorzien van tandlijsten. Het intacte trappenhuis is sober. De indelingen zijn overal intact gebleven. Ondanks schades, die te restaureren zijn, is het interieur gaaf en zeldzaam. De pastorie heeft voorts algemene historische waarde als uitdrukking van het Rooms-katholieke leven in Breda en de uitdrukking hiervan aan het begin van de 20^e eeuw.

In onderstaande opsomming worden de monumentale waarden specifiek omschreven.

Hoge monumentale waarden

1. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan het bouwvolume van de pastorie. Het volume is geheel gaaf aanwezig. De pastorie is een relevant onderdeel in het oeuvre van de architect Van Genk. De pastorie is een zeer relevant onderdeel van het beschermde stadsgezicht dat de Baronielaan vormt en heeft een hoge ensemblewaarde. De zeldzaamheid is hoog, de gaafheid aanzienlijk en na de restauraties hoog.
2. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de kozijnen, ramen en deuren, inclusief glas-in-lood beglazing, in de gevels en bij de entree. De kozijnen, ramen en deuren zijn zorgvuldig

vorm gegeven en redelijk gaaf aanwezig. De zeldzaamheid ervan is redelijk en ze zijn van groot belang voor de samenhang van interieur en exterieur. De geornamenteerde boogvelden van de vensters zijn zeer zeldzaam.

3. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan kapconstructie van het rondgaande schilddak en de dakbedekking van leien in Maasdekking. De plaatsing van dakramen en dakkapellen is gerelateerd aan de het gebruik van de zolder. De dakbedekking van leien is niet meer aanwezig, maar past bij de statuur van de pastorie en heeft een eindige levensduur. Uitvoering in nieuw materiaal tast de monumentale waarden niet aan. De kapconstructie is verzorgd, redelijk complex en is gaaf aanwezig, de zeldzaamheid is redelijk. Het geheel is zeer beeldbepalend en wordt daarom hoog gewaardeerd.

4. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de opbouw van de gevels, zowel exterieur als interieur. De toegepaste ornamentiek van kalkstenen blokken en banden in het metselwerk in kruisverband en bij de vensters is verzorgd. Voor het interieur geldt dit voor de voorgevel waarin de vouwblinden van de vensters zijn opgenomen. De gaafheid is hoog, de zeldzaamheid eveneens.

5. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de binnenmuren en de daarin aanwezig kozijnen, paneeldeuren en lijstwerk van alle verdiepingen. De binnenwanden, kozijnen en deuren zijn allemaal oorspronkelijk. De indeling in ruimtes is eveneens oorspronkelijk en direct verbonden aan de gevelindeling. De gaafheid en zeldzaamheid zijn hoog.

6. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de gestuukte plafonds op de begane grond en eerste verdieping. De plafonds zijn op verschillende wijze afgewerkt, waarbij dit gerelateerd is aan de functie van de betreffende ruimte. Met name de voor- en en-suitekamer zijn zeer fraai afgewerkt met lijsten en middenornamenten in neorenaissancestijl die zijn beschilderd. De gaafheid is redelijk, de zeldzaamheid zeer hoog.

7. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan het trappenhuis. Dit is geheel oorspronkelijk aanwezig en loopt door tot aan de tweede verdieping. De afwerking en inrichting hangt samen met de omliggende ruimtes. De gaafheid is hoog, de zeldzaamheid aanzienlijk.

8. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de vloeren van de gangen op de begane grond en de twee gesjabloneerde vloeren op de eerste verdieping. De vloer op de begane grond past bij de rijke inrichting van de pastorie. De afwerking met sjabloonschildering is zeldzaam en geeft het verschil in afwerking, en daarmee gebruik, tussen de begane grond en eerste verdieping aan. De gaafheid is hoog, de zeldzaamheid ook.

9. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de inrichting van de tweede verdieping. Deze is in 1931 ingericht en nog oorspronkelijk. De inrichting met wanden van stuc-op-riet en paneeldeuren. In elke ruimte staan de oorspronkelijke vaste kasten. De inrichting geeft aan dat de pastorie intensiever gebruikt ging worden na de bouw van dwars-schip en koor. De gaafheid is hoog net als de zeldzaamheid.

10. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan het portaal voor de ingang dat tevens de verbinding vormt met de kerk. Het is een beeldbepalend onderdeel dat rijk is vormgegeven. De later ingebroken deur heeft geen waarde. De keramiek van Maria met kindje Jezus een positieve. De achterliggende, en grotendeels gesloopte ruimtes, behoren tot het oorspronkelijke ontwerp en het wordt aanbevolen deze te reconstrueren. De gaafheid van het bouwdeel is hoog, net als de zeldzaamheid.

Positieve monumentale waarden

11. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage positieve monumentale waarde toegekend aan de schoorstenen. De schoorstenen zijn oorspronkelijk, de schouwen zijn in de tweede helft van de 20^e eeuw vervangen en hebben een indifferente waarde. De gaafheid is hoog, de zeldzaamheid laag.

12. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage positieve monumentale waarde toegekend aan de balklagen met vloerdelen van beide verdiepingen. De gaafheid is hoog, de zeldzaamheid laag.

13. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage positieve monumentale waarde toegekend aan de kluis in de linker voorkamer. De functie is onbekend en de massa heeft forse verzakkingen veroorzaakt. Tegelijk is hij gaaf en zeldzaam.

Indifferente monumentale waarden

14. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage indifferente monumentale waarde toegekend aan de later aangebrachte plafonds van voorkamer en keuken. Deze zijn niet zeldzaam.

15. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage indifferente monumentale waarde toegekend aan de twee puien rechts van het trappenhuis. Deze hebben een afwijkende vormgeving en zijn later geplaatst. De gaafheid is redelijk, de zeldzaamheid laag.

16. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage indifferente monumentale waarde toegekend aan de inrichting van de keuken inclusief de twee openslaande onderramen. Deze is relatief nieuw en heeft een lage zeldzaamheid.

17. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage indifferente monumentale waarde toegekend aan de wijzigingen van de bergkast en de doorgang naar de kerk. Dit zijn de enige wijzigingen in de pastorie. De zeldzaamheid is laag.

18. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage indifferente monumentale waarde toegekend aan de gestuukte wanden en ingebouwde kasten in de ruimtes. De kasten zijn niet oorspronkelijk. De gaafheid is redelijk, de zeldzaamheid is laag.

Afbeelding 20. Het trappenhuis op de begane grond. Het toilet is in de gang die naar de kerk leidde geplaatst, kozijn en deur zijn oorspronkelijk.

Afbeelding 21. De pui tussen vestibule en trappenhuis en het stucplafond met tandlijst van het trappenhuis. Het geheel is oorspronkelijk.

Colofon

Opdrachtgever

MEMO Projectontwikkeling
Contactpersoon: dhr. P. Mossou

Product

Type onderzoek: Bouwhistorische verkenning
Projectnummer: 0847
Versie: 09-09-2019

Opdrachtnemer

Hylkema Erfgoed
Contactpersoon: dhr. J. van Zelst
Auteur: dhr. L. van Hemert
Mariahoek 4
3511 LD Utrecht
030-232 88 66
info@hylkemaerfgoed.nl

Verantwoording

De foto's zijn gemaakt door drs. L. van Hemert, uitgezonderd de volgende afbeeldingen:

- Afbeelding 1 <http://www.atlas1868.nl/nb/bredastad.html>
- Afbeelding 2
<https://www.google.com/maps/place/Breda/@51.5598461,4.624259,11z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x47c6a1b47e17d16d:0xe5057ea284d71b41!8m2!3d51.5719149!4d4.768323>
- Afbeelding 3 <https://erfgoed.breda.nl/erfgoed/archief/baronielaan/>
- Afbeelding 12 Stadsarchief Breda, inventarisnummer, 2061B-155
- Afbeelding 19 Plattegrond aangeleverd door de opdrachtgever

Bijlagen

Rijksmonumentomschrijving pastorie (519135)

Cursief de aanvullingen met betrekking tot de huidige situatie

Inleiding

Aan de zuidelijke zijde van de H.Hartkerk aan de Baronielaan staat de bijbehorende PASTORIE, gebouwd in 1901 in Neo-Gotische stijl, naar een ontwerp van P.J. van Genk. Het blokvormige gebouw is door middel van een binnen de bescherming vallende gang verbonden met de zuidelijke zijbeuk van de kerk. Omstreeks 1930 is tegen het dakvlak aan de zijde van de Baronielaan een kleine dakkapel gebouwd (*verwijderd in 2019*). Aan de zuidelijke zijde van het huis loopt een steeg naar het achterterrein aan de Mark (*de tuin loopt tot aan de school achter de kerk*). Het pand is voorzien van een diepe achtertuin, die van de steeg wordt gescheiden door een hoge gemetselde tuinmuur met lisenen en onder ezelsrug (*de muur is na de eerste geleiding tegen de pastorie aan gesloopt*)

Omschrijving

Het tweelaagse gebouw heeft een globaal vierkante plattegrond en wordt gedekt door een afgeplat schilddak, met lei-in-Maasdekking (*de leien zijn niet meer aanwezig*). De pastorie is opgetrokken in baksteen en spaarzaam geornamenteerd met hardstenen plint, dorpellijsten, cordonlijst en een dito afdeklijst met pinakel op de topgevel. Naast de bovenstaande elementen worden de voor- en noordelijke zijgevel horizontaal geleed door banden. De gevels worden afgesloten door een geprofileerde gootlijst, met onderliggend in baksteen geornamenteerd fries. Boven alle rondboogvensters is in het boogveld in laagrelief een dubbele driepasboog, met bekronende vierpas opgenomen. De voorgevel heeft een asymmetrische opzet en telt vijf vensterassen, waarvan de middelste plus de rechts aangrenzende opgenomen zijn in een over de volle hoogte van de gevel opgetrokken middenrisaliet, bekroond door een topgevel met venster en speklagen. De gevel ter linkerzijde van de risaliet ligt iets meer terug in de rooilijn, dan die ter rechterzijde. Alle vensters zijn T-vensters, waarvan de indeling op de begane grond enigszins is vereenvoudigd. De bovenlichten hebben een ornamentale glas-in-lood vulling. (*de vensters zijn afgeplaat, er is aanzienlijke schade aan de beglazing*). In de zuidelijke zijgevel van de risaliet is, zowel op begane grond als etage, een halfvenster geplaatst.

Ook de overige gevels hebben een asymmetrische indeling. De zijgevels zijn grotendeels blind uitgevoerd. De noordelijke zijgevel heeft op de begane grond één-, op verdieping twee T-vensters als in de voorgevel. De voordeur is geplaatst in een terugliggende hal tussen pastorie en kerk, bestaande uit een portiek onder spitsboog, geschoord door bakstenen muurwerk, met twee natuurstenen kolommen. Het portiek wordt afgesloten door een in hoogte variërende, gekanteelde natuurstenen bloklijst. De hal is toegankelijk via een eenvoudige opgeklampte voordeur onder halfroond bovenlicht.

De zuidelijke zijgevel is grotendeels blind, op twee kelderlichten (*en twee halfvensters*) na, voorzien van zware diefijzers. In de achtergevel, die vijf vensterassen telt, heeft een globaal symmetrische opzet met op de begane grond een openslaande vleugeldeur en openslaande T-vensters, terwijl op de etage T-schuifvensters zijn toegepast.

Waardering

De pastorie is van algemeen belang.

Het object heeft cultuurhistorische waarden: het is van belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het bisdom Breda;

het object heeft architectuurhistorische waarden: het is van belang in het oeuvre van de architect Van Genk;

het object heeft ensemblewaarden: het heeft betekenis als onderdeel van een groter geheel, het kerkcomplex dat cultuurhistorisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van belang is vanwege de nauwe relatie met het te beschermen stadsgezicht rondom de Baronielaan, waar het in maat, schaal en detaillering op aansluit; gaafheid/herkenbaarheid: het object is van belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving waarvan het een middelpunt vormt.